

Luku 20: Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Perustehtävät

1. Mitä talouspolitiikka tarkoittaa, ja mihin sillä pyritään?

- Talouspolitiikalla tarkoitetaan julkisen vallan toimia, joilla yritetään luoda hyvinvointia kansalaisille. Tavoitteina ovat esimerkiksi talouskasvun jatkuminen sekä inflaation ja työttömyyden torjunta.

2. Mitä talouspolitiikan keinoa käyttää maan hallitus, mitä keskuspankki?

Hallitus:

- finanssipolitiikan eri keinot: verotus, budjettipolitiikka, julkisten menojen säätely, tulonsiirrot ja yritystuet jne.
- aktiivinen työllisyyspolitiikka (esim. koulutus)
- tulopolitiikkaan vaikuttaminen (esim. kolmikantayhteistyö)

Keskuspankki:

- rahapolitiikka (ml. valuuttakurssipolitiikka)
- EKP pyrkii vaikuttamaan myös jäsenmaiden finanssipolitiikkaan esim. budjettien ennakkotarkastuksella ja velan ottamista koskevilla rajoituksilla.

3. Määrittele käsite tulopolitiikka.

- Tulopolitiikka on palkkaneuvotteluihin liittyvä talouspolitiikan käsite; tulopolitiikkaa tekevät työmarkkinajärjestöt ja hallitus, joka voi osallistua sopimukseen esimerkiksi verotusta säätelemällä.

Syventävät tehtävät

4. Minkälaisia vaikeuksia liittyy seuraaviin finanssipolitiikan keinoihin säädellä taloutta:

a) verotuksen kiristäminen

- Verojen kiristäminen on epäsuosittu poliittinen päätös, joten sitä ei yleensä tehdä noususuhdanteen aikana.
- Verotuksen muutosten vaikutuksia on vaikea ennakoida. Esimerkiksi verojen alentaminen ei välttämättä elvytä tehokkaasti, jos ihmiset tai yritykset säästävät osan lisätuloistaan.
- Verotuksen kohdentaminen on vaikea poliittinen ja talouspoliittinen kysymys. Missä suhteessa ja kuinka paljon olisi järkevä verottaa esimerkiksi työntekoa, kuluttamista ja pääomatuloja?
- Verotasossa tulee huomioida kansainvälinen tilanne. Verokilpailu vaikeuttaa verotuksen käyttöä talouspolitiikan välineenä.

b) julkisten investointien lisääminen

- Julkisten investointien ajoitus oikeaan suhdannevaiheeseen on vaikeaa. Noususuhdanteessa verotuloja riittää investointeihin enemmän kuin laskusuhdanteessa.
- Investointipäätökset ja niiden vaikutukset ovat hitaita. Niitä on vaikea käyttää nopeana täsmälääkkeenä laskusuhdanteeseen.

- Julkiset investoinnit saattavat kiihdyttää inflaatiota.

c) valtion velan lisääminen?

- Tilapäinen ja maltillinen velkaantuminen on hyväksyttävää, mutta alijäämäiset budjetit eivät saisi olla normaali olotila.
- Velka ei sinänsä ole ongelma, eikä valtion välttämättä tarvitse olla velaton. Olennaista on pitää velan suhde bruttokansantuotteeseen siedettävällä tasolla. Tässä on huomioitava brutto- ja nettovelan erot.
- Velasta täytyy aina maksaa korkoa. Korkoihin menevät rahat ovat pois jostain muusta, ja jos velkaa on paljon, korkomenot voivat olla valtiontaloudelle suuri rasite.
- Nopea velkaantuminen voi heikentää valtion luottoluokitusta ja siten nostaa velan korkoa.

5. Rahapolitiikka on olennainen talouspolitiikan keino. Milloin keskuspankki käyttää kireää, milloin löysää rahapolitiikkaa?

- Noususuhdanteessa rahapolitiikka on kireää. Kulutuksen ja investointien kasvu halutaan pitää maltillisena, ettei inflaatio kiihdy.
- Laskusuhdanteessa rahapolitiikka on löysää. Kulutusta ja investointeja tuetaan matalilla koroilla, jotta kokonaiskysyntä kasvaisi.

6. Katso luvun 4 kansantalouden kiertokulkuviata. Miten elvyttävä finanssipolitiikka vaikuttaa kiertokulkuun?

- Verojen laskeminen lisää kulutussektorin ostovoimaa.
- Tulonsiirtojen lisääminen kasvattaa osaltaan ostovoimaa.
- Julkisten investointien lisääminen kasvattaa kokonaiskysyntää.
- Elvyttävät toimet lisäävät hyödykkeiden kysyntää. Tämä lisää tuotantosektorin tuloja.
- Elvytys lisää julkisen sektorin saamia verotuloja.
- Elvytys voi olla myös suoraa tukea yrityksille, esimerkiksi helpotuksia veroihin ja muihin pakollisiin maksuihin.

7. Miksi palkkojen sopimista paikallisesti yritystasolla toisaalta puolustetaan, toisaalta vastustetaan?

- Mieliipide riippuu näkökulmasta. Yrittäjät useimmiten kannattavat paikallista sopimista, työntekijät vastustavat sitä.

Argumentteja paikallisen sopimisen puolesta:

- Työehdot sopeutetaan yrityksen tilanteeseen ja maksukykyyn.
- Tämä niin sanottu jousto voi vähentää irtisanomisia ja lomauttamisia laskusuhdanteessa. Palkat voisivat siis joustaa tarvittaessa alaspäin.
- Noususuhdanteessa palkat voisivat nousta nopeastikin, koska yrityksellä menee hyvin.

Argumentteja paikallista sopimista vastaan:

- Työntekijät vastustavat usein paikallista sopimista, koska sen pelätään lisäävän yritysten valtaa ja heikentävän työntekijöiden asemaa.
- Ammattiliitot pelkäävät joukkovoiman ja siten oman asemansa heikkenevän. Ne ovat esittäneet, että paikallista sopimista voisi lisätä, jos liitot saavat omat edustajansa yritysten hallitukseen.

- Eri alojen ja yritysten väliset palkkaerot kasvaisivat, mikä lisäisi eriarvoisuutta ja palkkakilpailua.
- Paikalliset sopimusneuvottelut saattaisivat lisätä lakkojen ja työtaistelujen määrää.
- Keskitetty ratkaisu on osapuolille helppo, koska neuvottelut hoidetaan isojen liittojen kesken.

Aineistotehtävät

8. Lue uutinen, joka kertoo Suomen kilpailukyvästä.

a) Minkälainen on Suomen kilpailukyky verrattuna muihin maihin?

- Suomi pärjäsikin hyvin tuottavuuslautakunnan tekemässä 20 maan vertailussa. Sijoitus oli neljäs.
- Tutkimus tarkasteli maan kykyä luoda ja ylläpitää kilpailukykyä.

b) Mitkä asiat ovat Suomessa erityisen hyvin kilpailukyvästä näkökulmasta?

- Erityisen hyvin Suomi pärjäsikin mm. julkisen hallinnon tehokkuudessa, infrastruktuurissa, osaavan työvoiman saatavuudessa ja irtisanomiskuluissa.

c) Missä asioissa Suomella olisi raportin mukaan paljon parannettavaa?

- Suomen kilpailukykyä heikentävät mm. alhainen työvoima-aste (ilmeisesti työllisyysaste), korkea pitkäaikais- ja nuorisotyöttömien osuus sekä joustamattomat palkkaus- ja irtisanomiskäytännöt.